

Asia: VN/20925/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne, mikäli erottelu alla olevien kysymysten mukaisesti ei onnistu

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Asia: VN/20925/2021

Kemin kaupungin lausunto

Lakiin työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP-palvelu) esitetään tehtäväksi tekninen muutos 1.1.2023 siten, että lakitekstissä pykälissä 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 kunta korvataan hyvinvointialueella. Muutos tehdään, koska kunnan lakisääteisten sosiaali- ja terveystyöpalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Muutoksen jälkeen kunta ei olisi nykyisen TYPlain mukainen verkostotoimija TYPissä eikä ei-kokeilukunnan työntekijä saisi oikeuksia TYPPlasiakasrekisteriin. Lakimuutoksen perusteluissa tuodaan esille, että vaikka kunnan järjestämisvastuulle kuuluu TYP-palvelussa vain sosiaali- ja terveystyöpalvelut, ovat kunnat käytännössä tarjonneet myös muita palveluja, joiden tavoitteena on työllistymisen edistäminen. Kunnilla ei ole siis ollut lakisääteistä velvollisuutta järjestää muita palveluja, mutta jos se niitä järjestää, on lakia säädettäessä pidetty tarkoituksenmukaisena, että niitä tarjotaan myös osana TYP-palvelua. Näin on kunnissa käytännössä toimitettu jo vuosien ajan.

Muutos vaikuttaa monella tavalla erityisesti ei-kokeilukunnan työllisyydenhoidon kokonaisuuteen ja

TYP:n asiakkaiden saamiin palveluihin. Edellä mainittu muutos poistaa ei-kokeilukuntien työntekijöiltä oikeuden TYPPI-asiakasrekisteriin ja jättää ei-kokeilukunnat asiakkaiden palveluprosessien ulkopuolelle.

Muutos ei huomioi riittävästi sitä, että sosiaali- ja terveystyöpalvelujen lisäksi kunnissa on jo vuosien ajan rakennettu työllisyysneuvonnan ekosysteemiä, jossa ovat mukana työnantajat, järjestöt, TE-palvelut, säätiöt, oppilaitokset, yksityiset palveluntuottajat ja erilaiset työllisyysprojektit. TYP-palvelu on osa kunnan työllisyysneuvonnan kokonaisuutta ja TYP:n työntekijöillä on paljon laajempi

palveluvalikoima käytössään kuin pelkästään sosiaali- ja terveystyöpalvelut. Kunta tuo myös TYP-palveluun ja TYP:n asiakkaille koko ekosysteeminä palvelut kuten järjestötyöllistämisen, tuetun työllistämisen, työhönvalmennuksen, säätiöiden ja järjestöjen palvelut, koulutuspalveluja ja eri hankkeiden palvelut. Kunnissa on myös vahva paikallistuntemus ja tieto alueen työmarkkinoista ja järjestöjen tarjoamista palveluista. Työnantajien ja yritysten kanssa tehdään yhteistyötä ns. piilotyöpaikkojen ja osatyökykyisille sopivien työpaikkojen löytämiseksi. Kuntien hallinnoimat ja osarahoittamat työllisyysprojektit tarjoavat monipuolisia työllistymistä edistäviä palveluja erityisesti pitkäaikais- ja rakennetyöttömille, joita suuri osa TYP-asiakkaista on.

Lakiehdotus ei tuo riittäväällä tavalla esille ei-kokeilukunnan roolia työllisyysneuvonnan kokonaisuudessa. Vaarana on, että tällä väliaikaisella lakimuutoksella, jossa ei-kokeilukuntien rooli jää TYP-palvelussa työskentelyksi vain johtoryhmässä, menetetään pitkään asiakkaille kehitetyt palveluprosessit. Vuoden 2024 TE-palvelu-uudistuksessa työllisyyspalvelujen, mukaan lukien TYP-palvelu, järjestämisvastuu siirtyy kunnalle tai yhteistoiminta-alueelle.

Muutos vaikuttaisi erityisesti siis ei-kokeilukuntien rooliin TYP-palvelussa, sillä kokeilukunnissa kunta vastaa TYP-palvelussa TE-palvelujen järjestämisestä. Kokeilukunnat ja ei-kokeilukunnat ja niiden asukkaat ovat siis eriarvoisessa asemassa. Ei-kokeilukuntien rooli palvelujen tuottamisessa jäisi ns. vapaaehtoisuuden varaan. Haasteeksi tulee miten kuntien ja koko ekosysteemin palvelut saadaan TYP:n asiakkaiden käyttöön, kun ei-kokeilukunnille tai kuntien työllisyyspalveluille ei jää lakisääteistä velvoitetta olla mukana asiakkaiden palveluprosesseissa. Lakimuutoksen perusteluissa mainitaan, että kunta voi edelleen ohjata asiakkaita TYP:iin, mutta ei kuvata miten se tapahtuu.

Kaikille kunnille jää kuitenkin työmarkkinatuen kuntaosuusmaksut, vaikka ei-kokeilukunnilta

puuttuu mahdollisuus vaikuttaa työttömien palveluprosessiin. Kunnat maksavat työmarkkinatukimaksut työttömistä työnhakijoista pystymättä vaikuttamaan tai saamaan tietoja asiakkaiden palvelutarpeista tai -prosesseista. Vuoden 2006 työmarkkinatukiudistuksen rahoitusuudistus tehtiin, jotta kunnat panostaisivat työttömien aktivointiin ja vuonna 2015 kuntien maksuosuutta nostettiin 70 %:iin yli 1000 päivää työmarkkinatukea saavien osalta ja maksuvastuuta aikaistettiin 300 päivää työmarkkinatukea saaneisiin. Nyt maksuvastuu ja -osuudet jäävät ennalleen, mutta ei-kokeilukunnille ei tule lakisääteistä tehtävää aktivointiin ja välineet vaikuttaa työttömien palvelutarvearviointiin tai palveluprosessin koordinoointiin häviää. Kunnille tulisi edelleen määritellä lakisääteinen rooli asiakasprosessissa myös siirtymäajalle ja näin turvata asiakkaiden palveluprosessien jatkuminen, hyvien käytäntöjen hyödyntäminen ja kuntien tasa-arvoinen mahdollisuus valmistautua TE 2024-uudistukseen.

1. Lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamiseksi

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun palvelutarpeen arviointia, työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden suunnittelua sekä työllistymisprosessin etenemistä ja seurantaa koskevat pykälät 3, 4, 5, ja 6.

-

7 § Monialaisen yhteispalvelun järjestäminen ja valtakunnallinen ohjaus (Pykälä sisältää asetuksenantovaltuuden. Asetuksen sisältöä on kuvattu säännöskohtaisissa perusteluissa. Voimassa oleva valtioneuvoston asetus on 1377/2014.)

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

-

2. Lakiehdotus kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Kustannusten korvaaminen (luku 6)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuen ja asumisen järjestäminen (27-28 §)

-

Muut hyvinvointialueisiin liittyvät muutosehdotukset

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

-

Hakala Riitta
Kemin kaupunki

Kortelainen Henna
Kemin kaupunki